

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Komission ehdotukset energiaverodirektiivin uudistamisesta (EVD) ja hiilirajamekanismista (CBAM)

Lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen ja erityisasiantuntija Ilari Valjus
13.10.2021
Esitys eduskunnan suurelle valiokunnalle

Ehdotus energiaverodirektiivin (EVD) uudistamisesta

Ehdotuksen keskeinen sisältö

- Määräperusteisesta vähimmäisverosta siirryttäisiin tuotteen energiasisältöön perustuvaan veroon – esitykseen ei sisälly kuitenkaan hiilidioksidiveroa.
- Veropohja laajenisi vetyyn, turpeeseen ja kiinteään biomassaan, – esimerkiksi biopolttonesteet ja biokaasu jo nykyisen EVD:n mukaan veronalaisia tuotteita.
- Verotaso määräytyisi tuotteen käyttötarkoituksen ja ympäristöominaisuuksien perusteella. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi kansallisessa verotuksessaan noudatettava tätä järjestystä.
- Kokonaisuutena vähimmäisverotasoja korotettaisiin lievästi ja niitä tarkistettaisiin vuosittain EU-tasoisien kuluttajahintaindeksin perusteella verojen reaalitasojen säilyttämiseksi.
- Poikkeuksia karsittaisiin. Yritys- ja yksityiskäytön ei voisi tehdä eroa. Mahdollisuus ammattidieseliin poistettaisiin. Energiaintensiiviselle teollisuudelle ja maataloudelle voitaisiin edelleen myöntää veronalennuksia vähimmäistason yläpuolella.
- EU:n sisäisen kaupallisen lentoliikenteen ja vesiliikenteen polttoaineiden verottomuudesta luovuttaisiin. Lentoliikenteelle tulisi 10 vuoden siirtymäaika ja lentorahtiliikenne säilyisi verottomana. EU:n ulkopuolisessa lento- ja vesiliikenteessä polttoaineet säilyisivät verottomina.

Ehdotuksen vaikutuksista

- Vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti niihin jäsenvaltioihin, joissa verotasot alle ehdotetun minimin ja joiden veropohjaan ja veron rakenteeseen tulisi suuria muutoksia.
- Suomessa lainsäädäntöön olisi tehtävä muutoksia esimerkiksi veropohjan laajenemisesta, veron rakenteen muuttumisen sekä lento- ja meriliikenteen polttoaineiden verottamisesta johtuen.
- Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset Suomelle tulisivat veropohjan laajenemisesta, verotuksen yhtenäistämisestä, lento- ja meriliikenteen verotuksesta - vähimmäisverokantojen muutoksien vaikutus olisi vähäinen.
- Vaikutuksia arvioitava yhdessä muiden 55-valmiuspaketin ehdotusten kanssa kuten lento- ja meriliikenteen biopolttoaineet sekä päästökaupan laajentaminen lämmitykseen, liikenteeseen ja merenkulkuun sekä sen tehostaminen lentoliikenteessä.
- Suomen edistyksellisestä verorakenteesta (polttoaineen energiasisältö ja elinkaaren aikainen hiilidioksidipäästö) johtuen ympäristövaikutukset vähäisiä.
- Vaikutukset riippuvat keskeisesti siitä, millaisia verotasoja jäsenvaltio ottaa käyttöä vähimmäistason yläpuolella.

Valtioneuvoston keskeiset näkemykset

- Kokonaisarviointi tehdään yhdessä muiden 55-valmiuspaketin ehdotusten kanssa.
- Suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti energiatuotteiden ja sähkön verotukseen yhdenmukaisesti niiden energiasisällön ja ympäristöominaisuuksien perusteella.
- Pidetään lähtökohtaisesti hyvänä vähän tukia käyttävän korkean verotuksen maan kannalta, että erilaisia veropoikkeuksia ja vapautuksia poistetaan yhdenmukaisemman verotuksen ja paremman päästöohjaavuuden saavuttamiseksi. Toisaalta verokantojen yhtenäistämiseen voi kuitenkin liittyä riskejä verotuottojen ja ympäristöohjauksen vähentymisestä ja kilpailukyvyn kannalta.
- Veropohjan laajentamiseen liittyy jatkoselvitystä vaativia seikkoja.
- Kannatetaan vähimmäisverotasojen nostoa ja indeksointia.
- Lentoliikenteen ja merenkulun polttoaineiden verottamiselle voi olla perusteita ympäristön ja liikennemuotojen neutraalin kohtelun kannalta. Kuljetusintensiivisen reunavaltion kannalta verotukseen liittyy riskejä ja vaikutuksia tulee arvioida 55-valmiuspaketin muiden ehdotusten kannalta sekä muut maailmanlaajuiset toimet huomioiden ja niihin kannustaen.
- Kannat täydentyvät ehdotuksen yksityiskohtaisemman käsittelyn edetessä.

Ehdotus hiilirajamekanismista (CBAM)

Ehdotuksen keskeiset kohdat

- Hiilirajamekanismi olisi uudenlainen EU-ilmastopolitiikan instrumentti.
- Sen tavoitteena on tehostaa hiilivuodon ehkäisyä, edistää ilmastotoimien vahvistumista kolmansissa valtioissa ja täydentää ja vahvistaa EU-päästökaupan ohjausvaikutusta.
- Mekanismi astuisi voimaan 2023 ja otettaisiin käyttöön kaksivaiheisesti.
 - Vuosina 2023-2025 olisi vain raportointivelvoite. Maksuja alettaisiin kerätä vuodesta 2026 alkaen.
 - Mekanismi korvaisi päästöoikeuksien ilmaisjaon hiilivuodon ehkäisykeinona asteittain 10 vuoden siirtymäkauden aikana (2026-2035) siinä mittakaavassa, jossa mekanismi otetaan käyttöön.
 - Mekanismi piirissä olevat tuoteryhmät/sektorit: alumiini, lannoitteet, sementti, rauta ja teräs ja sähkö.
- Mekanismin on myös tarkoitus toimia uutena EU:n omana varana, johon kertyvien tulojen käytöstä ja hallinnoinnista komissio antaa erillisen ehdotuksen syksyllä 2021.
- Mekanismin on tarkoitus olla täysin yhteensopiva Maailman kauppajärjestö WTO:n sääntöjen ja muiden EU:n kansainvälisten sitoumusten kanssa.

Ehdotuksen vaikutuksista ja neuvostokäsittelyn tilanne

- Asetuksena ehdotettu sääntely olisi suoraan sovellettavaa, mutta ehdotukseen liittyvät kansallisille viranomaisille annettavat toimeenpano- ja valvontatehtävät edellyttäisivät muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.
- Ehdotuksen vaikutuksia Suomen talouteen on vaikeaa arvioida tässä vaiheessa.
 - Monista mekanismin käytännön toimeenpanoon ja toimintaan liittyvistä kysymyksistä ja yksityiskohdista ei ole tässä vaiheessa tietoa.
 - Lisäksi mekanismin aikaansaamat vaikutukset riippuvat keskeisesti toimeenpanossa onnistumisesta ja kolmansien valtioiden ja niiden toimijoiden reaktioista.
- Ehdotetun tuotekatteen perusteella mekanismi koskisi erityisesti Suomen tuontia Venäjältä.
- Ehdotuksen käsittely neuvoston CBAM-työryhmässä alkoi syyskuun 2021 alussa.
 - Toistaiseksi useimmilla jäsenvaltioista on voimassa yleinen tarkasteluvarauma ehdotukseen.

Valtioneuvoston keskeiset näkemykset

- Ehdotukseen muodostetaan tässä vaiheessa ensimmäisiä kantoja.
- Hiilirajamekanismille asetetut tavoitteet ovat erittäin tärkeitä.
- Mekanismin suunnittelussa tulee ottaa huomioon tasapuolisten kilpailuedellytysten edistäminen, yhdenmukaisuus WTO-sääntöjen kanssa sekä vakaan ja ennakoitavan investointiympäristön turvaaminen vähäpäästöisille investoinneille.
- Keskeinen edellytys hiilirajamekanismin käyttöönotolle on se, että se ehkäisee hiilivuotoa paremmin ja tuottaa enemmän muita hyötyjä kuin nykyiset hiilivuotoa ehkäisevät toimet.
 - Tämän arvioimiseksi mekanismin yksityiskohdista ja vaikutuksista tarvitaan lisäselvityksiä.
 - Myös ehdotettuja toimivaltasiirtoja komissiolle on tarpeen tarkastella tarkemmin.
- Kun mekanismi otetaan käyttöön, päästöoikeuksien ilmaisjaosta tulee luopua mekanismin mukaisten tuontituotteita vastaavan EU-valmistuksen osalta samalla tahdilla kuin mekanismi otetaan käyttöön.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET